

Česko: Země robotům zaslíbená

Na začátku bylo původem české slovo „robot“. Jak jsou na tom roboty v Čechách dnes? Jaký je potenciál pro robotizaci a automatizaci v české ekonomice? Odpověď zní, že co do počtu robotů má domácí ekonomika nakročeno dobře, avšak za průmyslovými lídry stále ještě zaostává.

Česko je s roboty spjato už od samého počátku. Když Karel Čapek v roce 1920 poprvé použil slovo „robot“ ve svém dramatu R.U.R., možná netušil, že se toto označení stane jedním z nejúspěšnějších českých vývozních artiklů a slovo zdomácní ve všech světových jazycích. A už vůbec nemohl tušit, že o 100 let později bude Česko roboty muset masově zavádět, aby uspělo ve světové konkurenci. Podle zahraničních analýz patří Česko k zemím, které budou robotizací a automatizací zasaženy více než jiné. Například studie společnosti McKinsey z roku 2018 spočítala, že podíl pracovních míst, která pravděpodobně budou v budoucnosti automatizována, je v Česku 51 procento proti 44 procentům v EU. K podobným poznatkům dospěly i studie OECD, PricewaterhouseCoopers či nedávné zjištění Bloomberg Economics. Důvodem pro tuto vyšší náchylnost k robotizaci je vysoký podíl zpracovatelského průmyslu v ekonomice, kde je častý výskyt opakující se manuální práce.

Třikrát více robotů než v roce 2010

Už dnes má Česko v počtu robotů dobře nakročeno. Zatímco Německo nebo skandinávské země si udržují konstantní podíl z celkového počtu průmyslových robotů v evropské ekonomice, země visegrádské čtyřky tento podíl za poslední desetiletí výrazně navýšily, a to na úkor Itálie, Francie nebo Španělska. Samotné Česko od roku 2010 počet robotů více než ztrojnásobilo a má v současnosti zhruba tři až čtyři procenta evropských robotů (dvakrát větší podíl, než by odpovídalo velikosti ekonomiky).

Podle Mezinárodní robotické federace bylo v roce 2019 Česko zemí s 15. nejvyšším nárůstem počtu robotů na světě.

Přesto zůstává počet robotů v porovnání s průmyslovými velmocemi nízký. V počtu průmyslových robotů na 100 tisíc zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu je Česká republika (se 147 roboty) sice nad evropským průměrem (114), ale výrazně zaostává za Německem (346) a o něco málo i za Slovenskem (169). Většina robotů je zároveň koncentrována v automobilovém průmyslu, podobně jako například v Německu. V tom se obě země výrazně liší od asijských ekonomik jako Japonsko či Jižní Korea, které – ačkoli rovněž patří mezi světové výrobce automobilů – mají významnější podíl robotů (30–50 procent) v odvětví elektroniky. Zároveň je v Česku výskyt robotů soustředěn ve větších firmách se zahraničními vlastníky, kdežto většinu domácích firem automati-

zace teprve čeká. Podle průzkumu Asociace malých a středních podniků má pouhých deset procent malých a středních podniků plně automatizovanou výrobní linku. Do automatizace investuje jen něco málo přes 20 procent z nich.

Urychlovač jménem covid-19

Tlak na robotizaci byl silný už před koronavirovou krizí a po ní pravděpodobně ještě zesílí. K investici do nákupu robotů firmy motivuje snaha zlepšit výkonnost nebo omezit chybovost, ale zejména snaha ušetřit na pracovních nákladech. Vzhledem k relativně nízkým mzdám nebyl tento tlak v případě českých firem tak silný jako v západních ekonomikách, avšak v posledních letech výrazných mzdových nárůstů začal hrát rovněž roli. České firmy se k nákupu robotů uchýlovaly i z toho důvodu, že pracovní síla jednoduše nebyla k dispozici a robot byl cestou, jak pokrýt dodatečné zakázky.

